

Met Johann

Sebastian

Bach op schoot

Dirk Lievens, dirigent van het Strijkorkest van de Kust,

al als zevenjarige naar de muziekschool

In zijn hele doen ademt Dirk Lievens muziek. Hij weet dat Johann Sebastian Bach — 22 kinderen al dan niet op zijn trouwboek ! — werken schreef van ongelooflijke aard. Het volume dat hij over een geheel leven lukte, is, volgens Dirk, gewoon waanzinnig : „Hij schreef soms een werk op een halve dag waar wij, musici, een hele dag vandoen hebben alleen maar om het te verstaan.” Ook een paar lijntjes over Luikenaar Eugène Ysaÿe : „Iemand die het aandurfde viool te spelen zoals zijn leraar het hem niet voorgehouden had. En het verschrikkelijk goed deed. Onze Belg uit Luik was de eigenlijke stichter van de Koningin Elisabethwedstrijd... die aanvankelijk de Eugène Ysaÿewedstrijd heette.”

Van de Schorre naar de Vindictivelaan

Op zijn 14de zat Dirk in het College aan de Vindictivelaan. Het waren niet de gemakkelijkste jaren. Vooral toen hij een jaar later de muziekschool verliet... om privé bij Rudolf Werther, dirigent van I Fiamminghi, te gaan studeren. Harde lessen. In humaniora diende 2 à 3 uur daags gestudeerd. Dirk stond 's morgens om 6 u. op om tot 7 u.30 viool te spelen... waarna de weg naar het College werd ingeslagen.

— **Dirk** : „Moeilijk gaat ook, al je maar wilt ! Het is gewoon een kwestie van moeten. Vandaag ben ik zeer content dat ik het deed. Wreed lastig : poëzie studeren in de vierdes, vijfdes en zesdes... en tegelijkertijd de snaren strijken bij iemand van het hoger conservatorium.”

— **Plezier... en problemen**
— **Dirk** : „Begrijpelijk dat het conservatorium geen begrip heeft voor poëzie en muziek niet aanslaat in het College. Piet Bultiauw, leraar lichamelijke opvoeding, heeft me toen echt gesteund : hij gaf mij de sleutels van de indoorgalerijen van het Thermenpaleis. Daar kon ik 's morgens — van 6 u.45 tot 8 u. — viool spelen zonder door iemand gestoord te worden.”

— **Hoe komt de toekomst op een puber af ?**

— **Dirk** : „Ik wist dat ik violist zou worden. Er was weinig tijd buiten het strijkinstrument en het beestachtig verlangen om van 's morgens tot 's avonds viool te spelen, liet mij niet meer los !”

— **Kon je al vroeg de viool stemmen ?**

— **Dirk** : „Niet direct, maar toch tamelijk snel. Je moet daarbij oren hebben die fijn horen. Een gave die je wel kunt ontwikkelen. Al gaat dat

bij de ene wat rapper dan bij de andere. Mijn eerste lerares Marie-Christine Springuel was heel lief en meestal positief.”

— **De Paganini-truc...**

— **Dirk** : „Een viool heeft vier snaren met onderscheide-

lijke toonhoogtes. Naast de lage sol ligt de re, hiernaast de la waarna de mi de reeks besluit. Ooit waren alle snaren van darmenconstructie. Tijd waarin er sprake was van de Paganini-truc : toen Niccolò zijn

snaren zelf half doorzaagde... in de hoop dat er tijdens zijn concert een zou springen. Als artiestenc clown kon hij dan zijn ingestudeerde stunt op drie snaren afmaken. Paganini schreef ooit een stuk voor één snaar, de lage sol. Toegegeven dat het heel mooi is, maar verschrikkelijk moeilijk.”

meen, als we op iets onze zinnen zetten... het voor mekaar moet komen.”

— **Van wie kreeg je het muzikaal gevoel mee ?**

— **Dirk** : „Moeder Johanna Van den Heuvel komt uit Nuenen (Nederlands Brabant), dat het geboortedorp zou zijn van Vincent Van Gogh. Zij speelt geen muziek, maar al haar broers spelen piano. Langs vaders kant waren de grootouders heel muzikaal. Mama zingt wel heel mooi. Mijn muzikaal gevoel ontwaakte in het al afgebroken lager schoolje van Stene-dorp. Meester Stefaan Corselis die piano speelde en zong in de klas, vormde een koor van kleine gasten. Hij was het die mijn ouders suggereerde zoonlief naar de muziekschool te sturen.”

Zo kwam het dat Dirk Lievens samen met zijn oudste zus Martje naar de muziekschool in de Oostendse Romestraat trok. Ze kregen er notenleer van Rik Brys. Let op, Dirk was niet iemand die als kleuter al de klassieke muziek had *ingezwolgen*. Maar wat hij deed, vond hij plezant. „Ik kreeg veel punten in het conservatorium. Het gebeurde aleens dat ik mijn viool mocht meenemen, om met het Steense koor te mee te spelen.”

Wat voor magisch beest... of god moet kunst wel zijn, dat ze begaafden uit één en hetzelfde nest de vrije loop laat om buiten hun patriarchaat een volstrekt eigen levenspad te gaan bewandelen. Neem Dirk Lievens, zoon van de begenadigde cartoonist William, die potlood en penseel laat voor wat ze zijn en — smoor als hij heel zijn later leven op een muzikale genie uit Thüringen zal zijn ! — als kind van zeven les volgt aan het Oostendse conservatorium. Heel vlug valt hij voor strijkinstrument viool en zal hiervoor onderscheidelijk naar Gent, Keulen, Brussel en Leuven trekken om er aan de onweerstaanbare drang te voldoen en aldus instrumentalist, dirigent en leraar werd. Dirk was 19 toen hij in de kursaal cellist Mstislav Rostopovich meemaakte, die drie cellosuites van Johann Sebastian Bach vertolkte. Zó onder de indruk bleef Dirk tot stukken in de nacht op en zwoer dat er niemand op de wereld aan *zijn* waanzinnig muzikale Johann Sebastian kon... en mocht tornen.

In het gezin van William Lievens en Johanna Van den Heuvel zag Dirk op 17 mei 1969 het levenslicht. Beroepshalve was vader opvoeder bij het Koninklijk Werk Ibis en naar creatieve geladenheid een cartoonist... die heel wat Steense volksfiguren portretteerde.

— **Dirk** : „Ik herinner mij als bengel met vader mee te zijn gegaan naar de zovele Steense en hinterlandse boerenhofsteden. Uit diezelfde polderstreek heeft pa alle Houbens kunstvol op tekenpapier afgebeeld. Meer dan 30 portretten maakten hierna een tentoonstelling uit !”

Vader bracht d'Hoge Barriere en Stenedorp in portret

— **Was pa ook muzikaal ?**

— **Dirk** : „Helemaal niet, maar hij wist wel mijn vioolspel te appreciëren. Bij zover dat hij soms vroeg om te musiceren terwijl hij zat te tekenen. Vader en ik hebben dat ge-

De lange weg naar de conservatoria

In Gent leerde Dirk Lievens op kot wonen: „Ik vond het wreed plezant om zowel studies als leven te organiseren. Mijn inzet werd beloofd toen ik aan het Gentse conservatorium na twee jaar diploma's behaalde waar de meesten vier tot vijf overdoen. Het niveau lag hoog: we leerden bewegingen en techniek van het vioolspel beheersen en vertrouwd geraken met een hoger solfègeplatform.”

— **Een paar woordjes over techniek...**

— **Dirk:** „Hebben we het over de strijkstok, dan wordt ons geleerd hoe over de snaren dient gewreven. Niet zomaar... want daarvoor dient men al de spieren van het bovenlichaam te gebruiken, met de schouders als koninginnestuk. Het komt er op aan de toppen van vingers en beheersing van spieren tot één harmonie van macht om te buigen. Verschrikkelijk moeilijk! Tijdens mijn twee jaren bij de *stropkes* speelde ik dagelijks 6 à 7 uur viool!”

— **Het duwen van de noten...**

— **Dirk:** „We nemen de noot met de vingertop... waarna we de vinger — om de toon mooier te maken — een ietsje op en neer bewegen. We hebben het hier over vibrato, waarover niet te tellen boeken werden geschreven over welke spieren wel en welke spieren niet mogen aangesproken worden. Wanneer de vinger iets vóór en iets voorbij de noot *vibreert*, moet het centerpunt te allen tijde klankzuiver worden gehouden.”

— **Drie jaar Keulse Wuppertal...**

— **Dirk:** „Johannes Prella prees mij... om hetgeen ik al kon. Hij leerde mij meer ontspannen viool te spelen. Dé-tente die men met minder inspanning en belasting van spieren bekomt. Voor mij was die lesgeving enorm bevrijdend. Ik had geen last meer van mijn schouders. Die man wist per-

fect hoe het bovenlichaam in mekaar steekt...”

Romantiek van Steense polders

We vragen concertverslaafde Dirk Lievens met welke notenbalken, klanken en rusttekens hij *de koaje* en Steense kluiten tot muziekmaten zou troetelen? Claude Debussy en Charles Trenet waren toch ook smoor op de zee en zette Georg Händel zijn Watermuziek niet op fraaie noten? En... James Ensor en Charlie Chaplin waagden zich toch ook aan solseutels.

— **'t Zal nog niet voor morgen zijn?**

— **Dirk:** „Ik zou dat kunnen, hou evenwel rekening dat waar ik vandaag mee bezig ben gewoon een hectische bedoening is. Mogelijks komt er nog een tijd dat ik *mijn* Stenedorp bezing. Ik zal het dan zeker niet als laster t.o.v. Bachelmienties aanzien, om de eenvoudige reden dat iedere muziekgeleding zijn eigen functie heeft.”

— **Welke niet-muzikale gebeurtenis bleef bij?**

— **Dirk:** „15 jaar geleden overleefde vriend Kurt Verheyde een verkeersongeval niet. Zijn 2 PK'tje werd door een vrachtwagen geramd. Kurt woonde langs de Gistelstensen-

weg, was 23 jaar en chiroleider. Als lid van het feestcomité van Stenedorp droeg hij altijd het vredesteeken. Ik was toen 16 en erg door de tragedie aangeslagen...”

— **Steense volkstype dat nog leeft?**

— **Dirk:** „Pastoor Jozef Ghesquière die met zijn tombola op het einde van de kinderdernis en paardenzegening al onsterfelijk blijft. Een priester die — gelukkig! — buiten de tiara van de paus leeft!”

— **Je kleine teen en de oktoberverkiezingen...**

— **Dirk:** „Ik ben a-politiek... dus hoop ik dat 1. de uitslag niet alleen voor de middenstand maar ook voor de kunst in Oostende oké zal zijn; 2. dat het verdict heel positief zal zijn voor het kunstonderwijs, dat met schepen Marina Willems en Guido Six, directeur muziekschool, een pittiger dynamiek kreeg.”

— **Stel, je bent burgemeester van Oostende...**

— **Dirk:** „Ik zou stoppen met afbreken van de zovele schone gebouwen, die zomaar platgegooid worden... om er een rendabeler flat op te trekken. Kijk maar in de Rogierlaan, waar alweer een tweetal staan te verkrotten. Zie wat ze deden met het Hazegraskwartier. Ze sloopten de kerk... en konden met *zozegde* oude geveltjes tegen een akelige, hoekige blok geen belachelijker architectuur creëren. Hoe economisch de belangen ook zijn, ze nemen de vloek niet weg.”

Euro 2000 : feest in sprokkelveld van gendarmes en bezopen hooligans...

Geef jonge mensen vertrouwen

Je dagblad geeft dagelijks twee à drie bladzijden over moorden, aanrandingen en meer van dat smerige. De kijkkast loopt dien-aangaande niet achter, bij zover dat je je afvraagt in wat voor wereld je eigenlijk leeft. „Mensen zijn ongevoelig geworden”, concludeert Dirk Lievens hiermee bewijzend dat een violist buiten zijn vier strijksnaren, ook op de draad van het leven de juiste toonhoogte weet te vibren...

„Er blijkt daar een verzadiging in te zitten”, zegt Dirk Lievens. „Wie wordt nog geraakt als iemand overhoop werd gereden?”

Betreft het niemand uit de eigen leefwereld, dan hebben drama's geen impact meer. Neem Enschede: iedere dag, van 's morgens tot 's avonds, beelden, beelden en beelden... Nu de sensatie er vandaag af is, moeten de slachtoffers hun leed in volstrekte verlatenheid verwerken.”

Wederzijdse aansprakelijkheid

— Neem de echtscheidingen, waar duurbaarste waarden als een opgebrande sigaret worden weggegooid...

— Dirk: „Ik hou hout vast, het kan iedereen overkomen. Als een kinderloos koppel uit mekaar gaat en ze worden er allebei beter van, dan is het hun eigen verantwoordelijkheid. Zijn er kinderen, dan kan geen van beiden ontkomen aan de wederzijdse aansprakelijkheid. Alhoewel, als die kleine gasten hele dagen in de miserie zitten, kan een scheiding ook hier wel heil brengen. 'n Nadenkertje: als je op het stadhuis trouwt, duurt dat 10 minuten. Het bureau'tje om te scheiden is er juist naast.”

— Euro 2000: in wat voor zottekot zitten we nu wel? Een 'feest' middenin sprokkelveld van gendarmes en bezopen hooligans...

— Dirk: „Voetbal in dusdanige proporties heeft veel weg van het Romeinse *Brood en Spelen*: met veel volk naar iets opwindends kijken. Al ging het vroeger om twee mensen die mekaar — voor het plezier van derden! — naar het leven stonden. Men noemt voetbal een feest, maar als je ziet wat er gemobiliseerd wordt aan rijkswacht en politie, kun je er toch moeilijk een uiting van vreugde in terugvinden...”

Geloof in de jeugd

— Hoe zie jij de toekomst

Toen hij les didactiek voor strijkers gaf aan de Hogeschool van Antwerpen, trof een steeds Cupidopijltje Dirk Lievens. Het meisje van zijn dromen bleek een studente te zijn, Ann-Sofie Vande Ginste. „We zijn ergens zielsverwanten”, zegt Dirk, „voor beiden zijn viool en Bach alles. We trouwden in Stene-dorp in de kathedraal van 't schorreplatteland. De kerk was het begin en het einde: dorpsfeesten met ringsteken, zaklopen, paalklimmen, zangcrochets, foor en paardenzegening. Ja-zeggen aan Sofie, was opgaan in haar fantastische persoonlijkheid.” Zegt Ann-Sofie: „Dirk, ikzelf en de viool vormen een driehoek.” Goed, dan wensen we die gouden triangel een lange en heel gelukkige toekomst toe!

van jouw eventuele kinderen en kleinkinderen?

— Dirk: „Spijt alles durf ik de toekomst optimistisch tegemoet zien. Ik hoop dat mijn eventuele kinderen vol enthousiasme aan hun leven kunnen beginnen. Ik kom als lesgever met veel jongeren in contact. Welnu, het ergste vind ik dat de jeugd gelaten is en geen eigen draai heeft. Wat ze doen, mag gerust het

totaal omgekeerde zijn van wat ik wil: als ze — wat dan ook! — maar iets willen in hun leven. Er zijn er die tegen mijn kar rijden, als ze besluiten te stoppen met viool spelen. Welnu, ik vind dat nog altijd beter, dan een kind dat zegt ja meneer, nee meneer en gewoon als een schaap braafjes met de kudde meedraaft.” — Je gelooft ergens in de jeugd?

— Dirk: „Er zit nog ongeloflijk veel positiefs in kinderen. Jonge mensen zijn trouwens stukken beter dan wat er soms over hen verteld wordt. Laten we daarbij niet vergeten dat hun toekomst voor een stuk ook ons aanbelangt: laten we er dus met zijn allen — zowel jong als oud! — het beste van maken!”

Schoolkinderen zingen bijna niet meer...

Tineke van Heule in 2000-bloussonneke

Verdrietig hoe Vlaamse tv-netten zonder verpin- ken Engelse artiesten en gezang prefereren bo- ven kunstenaars uit eigen nest. Dat geldt niet alleen voor *Notenclub* e.a. *Het Gevoel* van als je weet dat zelfs de zondagse *Zevende dag* zich aan uitgesproken anglofilie bezondigt.

Je gelooft het niet, maar er zijn kinderen die Brabançonne noch Vlaamse Leeuw kunnen thuiswijzen als je hen de wijs voorzingt.

— Kan Tineke van Heule geen 2000-bloussonneke wor- den aangepast ?

— Dirk : „Vergeet niet dat men in de dagschool vandaag omzeggens niet meer zingt. Er schijnt hier nu een *ietsebietsje* (? ? ?) aan gedaan te worden. Toen men mij vroeger in de muziekschool vroeg hoeveel liedjes we kenden, waren dat drie zangstukjes en daarmee uit... We zaten toen in het vierde leerjaar. Zeg me eens, wie zingt er nog thuis. Bij ons stond de platenspeler regelmatig aan en werd er nogalwat afgezong- en !”

— Beangstigt er jou iets ?

— Dirk : „Ik heb meer waardering voor het Vlaamse lied dan voor computergemaakte muziek, die de indruk verwekt dat het gemaakt is om vlug veel geld te verdienen terwijl Kunst de schepper totaal onverschillig laat... Ik heb absoluut niets tegen Hullebroek of Preud'homme en vergeet daarbij niet dat Peter Benoit staat voor *hoogtepunt in de Vlaamse ro- mantiek*. Peter, de Harelbekenaar, die het tot directeur van het Antwerpse conservatorium schopte !”

Onze vraag blijft niettemin : kan de immense Vlaamse lie- derenschat echt niet up-to-date opgewaardeerd worden ?

Voor Dirk is de background van dit snapshot van goudwaar- de : een affiche voor een Oostendse Handelsbeurs die in 1924 plaatsgreep. Om terug te keren tot zijn huidige functies : vandaag geeft Dirk Lievens les in Gent, Antwerpen en Oostende. Verder speelt hij kamermuziek bij Arco Baleno (strijkkwartet met fluit) en bij Collegium Instrumentale Brug- ense van de Jabbeekse dirigent Patrick Peire. Als familiaal weetje : zus Inneke volgde toneelopleiding in Gent... en ver- volmaakte die bekwaamheid in Londen, waar ze dit seizoen optreedt met de National Theatre of London. Van kleinsaf al kwam Inneke ook aan zingen toe.